

POSUDEK ŠKOLITELKY DIPLOMOVÉ PRÁCE Olgy Mikulské

Koncepce a vnímání autorského představení - prezentace reakcí v komunitě bez divadelního povědomí

Olga Mikulska obhájí práci, která svědčí o peripetiích tvůrčího procesu a zároveň je divadelně antropologickou studií. Popisuje a interpretuje zkušenosti česko-polsko-kolumbijské skupiny studentů KATaP, získané prací na skupinovém projektu a při tvorbě autorského představení a dále prověřované realizací a transformacemi v prostředí „bez divadelního povědomí“ v Kolumbii. Vznik tvůrčí výpovědi na jedné straně a recepci díla, kterou divadelní školy často ignorují (zápočet je za premiéru), na straně druhé, diplomantka v souladu se současnou teatrologií (viz Andreas Kotte) i s praxí KATaP chápe jako dvě strany téže mince (první věnuje zhruba 1/3, té druhé 2/3 práce). V návaznosti na své bakalářské studium kulturologie (ve Varšavě) však navíc to, co se děje a řeší při přípravě dílen, představení a při jejich realizaci, vnímá i jako zdroj pro „případovou studii“, pro reflexi, vycházející z konkrétního divadelně pedagogického dění a z podob recepce představení se specifickým motivem domova, což přitom míří k přesnějšímu chápání otázek kultury, interkulturnosti, tvořivosti, autorství, konzervativismu, životních šancí, kulturní animace atd. Spolu s polskou školou tohoto přístupu k divadlu věřím, že je to nadějná možnost.

Pro uskutečnění projektu + představení byla rozhodující jak kvalita spolupráce skupiny při řešení koncepčních otázek i při střetu s nesnázemi (doma i v Kolumbii), tak kvalita setkávání s adresáty projektu: s jeho organizátory, účastníky i s diváky a rozhovory s nimi o divadle a nabídnutém představení; poznávání se. Setkávání měla odhalovat jejich i naše „samozřejmosti“, mentální bariéry a stereotypy, evidentní už v tom, že rozdíl mezi Čechy a Polky byl pro Kolumbijce stejně zanedbatelný, jako pro nás rozdíl mezi nimi a třeba Peruánci. Z líčení událostí, z české varianty představení *Caza casausenos* i ze záznamů rozhovorů (v příloze práce) nebo dílen (v ukázkách filmu na podzim 2016) je jasné, jak intenzivní zkušenost setkáním vznikala, že i úkoly „navíc“ tvůrčí a interkulturní skupina Mravenci/Mravenčení zvládla, že obstála se ctí, a že tedy spolutvůrkyně skupiny a představení Olga Mikulska má oporu v partnerech a v realitě, nejen v ideálních představách o práci. To jí ale neusnadňuje práci na diplomce: jak takto mnohovrstevnou zkušenost rozšmodrchat a představit těm, kdo ji nazažili, jak plastickou, ba i exotickou realitu převést do slov, řádků a stránek textu?

Prvním stupněm třídění bylo dělení skupinové zkušenosti na osobně relevantní sféry. Olga si vybrala téma zachycené názvem této práce. I tak ale zůstalo ještě mnoho aspektů, a že se jí povedlo vybrat z mnohoúrovňové, matoucí a přitom živé osobní zkušenosti momenty, důležité pro proces autorské tvorby skupiny a dokládající nevykalkulovatelnost recepce v kulturně odlišném prostředí (navíc různé v různých místech) a dokázala je vyložit v pouhých 78 stranách textu a ve 2 přílohách (první je text: odpovědi tvůrců projektu na autorčiny otázky, druhou výběr z terénních videozáznamů) pokládám za skvělý studijní výkon. Je to přírůstek k popisované tvůrčí práci, jehož hlavními ctnostmi jsou konkrétnost, přehlednost a stručnost. Bála jsem se, aby se tyto trumfy neztratily při překladu, ale byly to zbytečné obavy.

Pro zachycení a uspořádání různorodých zkušeností byla rozhodující volba kostry sdělení a soustředění na ni, rozvrh struktury práce a adekvátních proporcí témat, jejich propojování a navazování, a vědomá práce s vyjadřovacími prostředky, volba autorského tónu. To byla fáze zřikání se lákavých možností a zabrala nejvíc času. Určitě se to však vyplatilo: optimální osu výkladu a způsob, jak vyprávět osobně a přitom na sebe nestrhávat pozornost, našla Olga v partiích, kde postava Olgy

rozehrává kulturně tabuizované téma (jak psát „o sobě“ a jak „o ní“) a vede se o tom debata mezi tvůrci i mezi nimi a diváky. Zde je vidět, že se autorka mohla (a vlastně musela) vracet k už napsanému, když v práci na konkrétním textu našla řešení vhodnější i pro dříve „hotové“ části. Paralelně vybírala z reálných událostí životních i divadelních ty, které byly výmluvné v několika úrovních, hledala pro ně účinné místo ve struktuře celku a propojovala je.

Reálie reprezentují určitá témata, a ta „si říkají“ o uvedení a kontexty (pojmové, historické, kulturní, sociologické, politické, teatrologické). Kolumbijské divadlo je nutné naznačit aspoň letecky, abychom se mohli vyznat v očekáváních obecnostva a rozdílu mezi diváky z venkova a z kulturního centra. Každá partie textu zde slouží několikrát. A několikrát bylo třeba znovu zvažovat, zda je ten který fakt pro pochopení celku vážně nepostradatelný a zda patří do hlavního textu, do poznámek, nebo jestli nějaké vysvětlení či konkretizace přece jen ještě nechybí. Tak se dostaly na své místo i zmínky o náboženském ladění českém, polském a kolumbijském, o vzdělanostní výbavě, kterou si studenti KATaP na výpravu nesli, i zmínky o předchůdcích na takovéto divadelní cestě. Tato diplomová práce vznikala příkladně jak při spolupráci, tak při samostatném hledání a nacházení opory v odborné literatuře. Vlastně vznikala podobně jako představení, které popisuje: individuálně i v dialogu, mezi břehem reality a břehem přání a idejí proudil život, který něco přinášel a něco zas odnášel a hloubil si průtok. To je optimální model pro každou tvůrčí práci. Bohužel však je takový postup zdlouhavý a pracný, a tak ho školní termíny přece jen trochu ruší.

V poslední, III. kapitole, která přináší vzhled do podrobnějších nuancí tím, že líčí představení v různých místech bez „připravených“ diváků, nacházím výmluvný, ale méně vytěžený materiál, soubor postřehů, které by důkladnější interpretace začlenila do celku předchozí zkušenosti. Časová tíseň je znát i v překlepech a několika omylech překladu, které jsou nápadné právě tím, že jinde je čistší, než je zvykem. Těmito výtkami však nijak nezpochybnuji úroveň předložené práce. Uvažuji o tom, protože ji pokládám za zralou k vydání; dočištění závěru práce na úroveň předchozích ¾ by pomohlo úkol, který diplomantka splnila, ještě o kousek přerůst.

Předloženou práci s radostí a bez váhání doporučuji k obhajobě.

V Praze 25. září 2017

prof. PhDr. Jana Pilátová